

5. Dembitska S.V., & Kobylanska, I.M. (2018). Formuvannia pedahohichnoi kultury fakhivtsiv inzhenernykh spetsialnestei [Formation of pedagogical culture of specialists in engineering specialties]. *Pedahohika bezpeky. Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal*. 2018. № 3 (1).S. 51-56.
6. Dembitska S. V., Kobylanskyi O. V. Struktura pedahohichnoi kultury fakhivtsiv mashynobudivnykh spetsialnestei [The structure of the pedagogical culture of specialists in machine-building specialties]. *Naukovi zapysky Vinnytskoho derzhavnogo pedahohichnogo universytetu. Seriya: Pedahohika i psykholohiia*. 2018. № 55. S. 73–77.
7. Dembitska S. V. (2018). Formuvannia pedahohichnoi kultury fakhivtsiv mashynobudivnykh spetsialnestei v ramkakh STEM-osvity [Formation of the pedagogical culture of mechanical engineering specialists within the framework of STEM education]. *Aktualni aspekty rozvytku STEM-osvity u navchanni pryrodnycho-naukovykh dystsyplin: zbirnyk materialiv I Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii, m. Kropyvnytskyi, 16-17 travnia 2018; za zah. red. O. S. Kuzmenko, V. V. Fomenka. Kropyvnytskyi: Lotna akademiia NAU, 2018. S. 40-44.*

Дембіцька С. В.

професор кафедри БЖДПБ, д. пед. н., професор
Вінницький національний технічний університет
sofiyadem13@gmail.com

Кобілянська І. М.

доцент кафедри БЖДПБ, к. пед. н., доцент
Вінницький національний технічний університет
irishakobilanska@gmail.com

РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ: ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ТА ЗАСОБИ

Потреба у модернізації вищої освіти, що є важливим фактором прогресивного розвитку України, націлена на посилення вимог суспільства до підготовки фахівців технічних спеціальностей. Незважаючи на зростання попиту суспільства на таких фахівців, зважаючи на потребу у забезпеченні функціонування технічних систем в умовах надзвичайних ситуацій, спостерігається зниження популярності технічної освіти.

У такому контексті, важливо акцентувати увагу на розвитку інноваційних підходів до навчання, які сприяють формуванню не лише технічних, але й особистісних властивостей та soft skills у майбутніх фахівців. Крім того, зростає значення взаємодії між освітніми закладами та індустрією для забезпечення актуальності навчальних програм та підготовки студентів до вимог ринку праці. Необхідність у постійному оновленні методик та стратегій навчання є ключовим фактором у забезпеченні ефективної підготовки майбутніх фахівців технічних спеціальностей.

Професійна культура, безпосередньо, пов'язана з загальною культурою особистості, але вона має свої особливості та характеристики. У той час, коли загальна культура відображає цінності у духовному та матеріальному світі, а також готовність та здатність до їх формування, професійна культура відтворює ці аспекти загальної культури в конкретних умовах професійної діяльності. Визначення терміну «професійна культура» різняться залежно від джерела. Так, В. Гриньова трактує професійну культуру як рівень володіння професією, включаючи методи та стратегії для вирішення завдань, на основі сформованої духовної культури особистості [2]; О. Пономарьов вважає, що це відчуття важливості своєї професії та пов'язаної з нею діяльності як однієї з вищих життєвих цінностей [5], а Цзя Яочен визначає її як професійну якість особи, що визначена рівнем опанування фахівцем досягнень науково-технічного та соціального прогресу тощо [6]. Наше бачення цієї проблеми відображене у публікаціях [1, 3, 4]. Таким чином, розуміння професійної культури включає в себе широкий спектр аспектів, від навичок і знань до свідомості і цінностей, які впливають на професійну діяльність. Важливою є роль закладів вищої освіти у формуванні професійної культури майбутніх фахівців, яка допоможе їм успішно і ефективно працювати у вибраній сфері. Такі концепції визначення професійної культури є важливими для розуміння її сутності та розвитку відповідних стратегій у процесі освітньої діяльності.

Вважаємо, що для ефективного формування професійної культури майбутніх фахівців технічних спеціальностей доцільно її розглядати в рамках цілісної структури особистості, сприяючи розвитку індивідуальних професійно значущих якостей та забезпечуючи мотивацію до провадження фахової діяльності. З цієї точки зору, рівень сформованості професійної культури буде визначатися двома ключовими характеристиками: загальною та спеціальною. Загальна професійна культура включає в себе такі аспекти, як впевненість у соціальній важливості праці, розвинуте почуття професійної гідності, працьовитість та продуктивність у праці, енергійність та ініціативність, знання норм наукової організації праці та основ соціальної психології, а також зацікавленість у розширенні професійного досвіду та оволодінні суміжними спеціальностями.

Ми вважаємо, що для формування професійної культури фахівців технічних спеціальностей важливо сприяти розвитку таких її компонентів:

1. Мотиваційна складова. Основною метою цього процесу є виховання ціннісного ставлення до освітньо-професійної діяльності та усвідомлення важливості отриманих знань для подальшого професійного зростання. Доцільно також враховувати індивідуальні мотиваційні фактори кожного студента, сприяючи їхньому особистісному зростанню та професійному розвитку. Персоналізований підхід до мотивації може стимулювати активніше залучення студентів до освітнього процесу та підвищити їхню внутрішню мотивацію. Зрозуміння особистих мотиваційних потреб допоможе ефективніше спрямовувати зусилля на формування професійної культури кожного майбутнього фахівця.

2. Когнітивна складова. Основною метою цього аспекту є розробка індивідуальних траєкторій професійного розвитку для кожного студента з метою збагачення розуміння власної професійної сутності. Забезпечення індивідуальної траєкторії розвитку дозволить студентам виявити та розвинути свої унікальні професійні можливості. Врахування особливостей кожного студента сприятиме більш ефективному формуванню їхньої професійної ідентичності. Розвинення когнітивної складової сприятиме не лише розумінню професійних аспектів, а й розвитку критичного мислення та творчих здібностей у студентів.

3. Діяльнісна складова. Розвиток діяльнісної складової сприятиме формуванню у студентів не лише технічних вмінь, але й важливих міжособистісних навичок, необхідних для успішної роботи в команді. Здобуття практичного досвіду в процесі навчання дозволить студентам відчувати впевненість у своїх здібностях та готовність до викликів професійного життя. Ця складова також сприятиме розвитку адаптивності та гнучкості в умовах постійних змін технологій та вимог ринку.

Отже, професійна культура визначає рівень компетентності у виконанні професійних обов'язків та надає можливості для подальшого самовдосконалення фахівця у майбутньому. Вона виявляється через взаємозв'язок особистісних і професійних якостей фахівця та визначає рівень його професіоналізму, сприяючи соціальному і духовному зростанню в умовах освітнього середовища. Дослідження показують наявність конкретних викликів та проблем у підготовці майбутніх інженерів. Серед них можна відзначити розуміння сутності технічної освіти в контексті особистісного підходу, необхідність оновлення моделей професійної підготовки студентів технічних спеціальностей, а також потребу у перегляді змісту навчальних дисциплін. У сучасному динамічному світі загальна культура фахівця важлива не лише для його професійної особистості, але й для відображення рівня розвитку країни в цілому. Тому для забезпечення повноцінної фахової діяльності у сучасному індустріальному суспільстві, кваліфікований технічний фахівець повинен мати високий рівень загальної культури. Це вимагає розробки та перевірки педагогічних умов для формування та розвитку професійної культури фахівців технічного профілю під час їхньої підготовки в закладах вищої освіти.

Список використаних джерел:

1. Kuzmenko O., Dembitska S., Radul S. Implementation of STEM-education elements in the process of teaching professional subjects in technical institutions of higher education. Collective monograph. Modern approaches to knowledge management development. Ljubljana, Sloveni. 2020. P. 85–95.
2. Hrynova V. M. Formuvannia pedahohichnoi kultury maibutnoho vchytelia (teoretychnyi ta metodychnyi aspekt) [Formation of pedagogical culture of the future teacher (theoretical and methodical aspect)]: monohrafiia. Kharkiv: Osnova. 1998. 300 s.
3. Kuzmenko O.S., Dembitska S.V. Transformatsiia fundamentalnykh dystsyplin v umovakh rozvytku STEM-osvity v tekhnichnykh zakladakh vyshchoi osvity [Transformation of fundamental disciplines in the context of the development of STEM education in technical institutions of higher education]. *Proceedings of International scientific conference "Universum N VIII"*. Raleigh, Jan 24, 2019. Morrisville, Lulu Press. P. 45–48.
4. Kuzmenko O.S., Dembitska, S.V. Formuvannia STEM-kompetentnosti studentiv pid chas rozviazuvannia fizychnykh zadach z poiednanniam pryntsyphu symetrii v vyshchykh tekhnichnykh navchalnykh zakladakh [Formation of STEM-competencies of students when solving physical problems with a combination of the principle of symmetry in higher technical educational institutions]. *Zbirnyk naukovykh prats Kamianets-Podilskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Ohiiienka. Seriia pedahohichna*. 2019. № 23. S. 20–22.
5. Ponomarov O.S. Formuvannia profesiinoi kultury fakhivtsiv u systemi zavdan pedahohiky vyshchoi shkoly [Formation of the professional culture of specialists in the system of tasks of higher school pedagogy]. *Naukovi pratsi. Pedahohichni nauky. Mykolaiv: MDHU im. P. Mohyly*. 2006. T. 46. Vyp. 33. S. 43–47.
6. Tszia Yaochen. Profesiina kultura yak vektor uspiyku [Professional culture as a vector of success]. *Innovative Solutions in Modern Science*. 2016. № 8(8). S. 1–6.

Дигідь Л.Б.

методист, Навчально-методичний центр
професійно-технічної освіти у Тернопільській області
luydkazakharuk@gmail.com

ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Штучний інтелект (ШІ) стає все більш популярним інструментом у різних сферах, включаючи освіту. Впровадження штучного інтелекту в навчальний процес показало багатообіцяюче покращення персоналізованого навчання, виявлення прогалин у навчанні та надання індивідуальних втручань.

Штучний інтелект, як і будь-яка тема, що вивчається в курсі інформатики та інформаційних технологій, має свої особливості у методиці та послідовності викладання, оцінюванні та побудові завдань. Дослідження вивчення даної теми варто розпочинати з аналізу навчальної програми, щоб визначити, які знання та навички учні мають опанувати [5, с. 12-13].

Інформатика та інформаційні технології є логічним продовженням курсу інформатики у початковій та середній школах. При вивченні інформатики в здобувачів освіти формуються основи інформаційної культури та базові компетенції в галузі ІКТ.

У вивченні курсу інформатики для 10 (11) класу (рівень стандарту) тема «Поняття про штучний інтелект, Інтернет речей, Smart-технології та технології колективного інтелекту» вивчається у розділі «Інформаційні технології в суспільстві» базового модуля (таблиця 1.1.). та тема «Навчання в Інтернеті. Професії майбутнього – аналіз тенденцій на ринку праці» (модуль Інформаційні технології в суспільстві)

Штучний інтелект зробив революцію в тому, як здійснюється персоналізоване навчання. З появою інтерактивних помічників та адаптивних програм ШІ дозволив персоналізувати навчальний процес для кожного учня з урахуванням його індивідуальних вимог [8]. Однією з переваг використання штучного інтелекту в навчальному процесі є те, що він може спростити певні технічні завдання, як-от виставлення оцінок, залишаючи вчителям більше часу, щоб зосередитися на інших аспектах навчання.